Haapsalu linnavalitsus
läheb varjupaigahankega uuele ringile. Lk 3

Haapsalu Herilaste
kodumängu lõpp kiskus väga tuliseks, aga võit jäi koju. Lk 5

Lääne Elu
Värsked uudised www.le.ee
EESTI VANIM JÄRJEPIDEVALT ILMUNUD SÕLTUMATU AJALEHT
TEISIPÄEV, 3. DETSEMBER 2024 | NR 139 (5129) | 1,50 €

Tarvi Sits
paneb Läänerannas kokku Isamaa nimekirja. Lk 3

PORSIKU KUSTASE PÄRAND

Vald sokutab muuseumi vara seltsile

Läänerannа vallavanem Ingvar Saare ütles, et Virtsu arenguselts vallalt toetust ei saa ning peab Hanila muuseumilt saadavate vara hoiustamiseks ise raha leidma.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Hanila muuseum

- Hanila muuseum asutati 22. aprillil 1993.
- August Tampärgi nimeline Hanila muuseum avas vanas, 1896. aastal ehitatud Virtsu kooli kivist hoones uksed 13. septembril 1996.
- Muuseumi kogude aluseks on Rame küla Porsiku talu peremehe August Tampärgi ehk Porsiku Kustase kogutud taluriistade kollektsioon.

ALLIKAS: HANILA MUUSEUMI SELTS

Jüri Mõniste.

Ingvar Saare.

Hanila muuseumi majad on müügis ja vald soovib, et Virtsu arenguselts võtaks endale muuseumi varad, mis Lihulasse ei mahu. URMAS LAURI

Nädal tagasi kohtusid Virtsu arenguseltsi esindajad Jüri Mõniste ja Kulno Kesküla Läänerannа vallavanema Ingvar Saarega, et arutada Hanila muuseumi varade jagamist Läänerannа muuseumi ja Virtsu arenguseltsi vahel. „Keskendusime sellele, milline on nende museaalide saatus edaspidi – mis läheb Virtsu, mis viiakse Lihulasse. Sellega [Läänerannа] muuseum edasi tegelebki," lausus Saare.

„Midagi ei otsustatud," laiutas nii Virtsu arenguseltsi juhatuse kui ka Hanila muuseumi seltsi juhatuse liige Mõniste käsi. „Me ütlesime, et oleme jätkuvalt nõus [Hanila muuseumi vara – *toim*] vastu võtma. Ametlikult pole midagi veel otsustatud, kuid tegelikult on kõik juba otsustatud."

Raha ei anna

Läänerannа muuseumijuht Marika Valk ütles kuu aega tagasi Lääne Elule, et Virtsu muuseumile läheb üle kogu August Tampärgi ehk Porsiku Kustase annetatud vara.

Mõniste sõnul on aga Hanila muuseumis olevate asjadega seis selline, et need, mis Lihula mõisa ei mahu, viiakse Virtsu. „Niipidi, et koorime koore pealt ära ja…" ütles Mõniste.

Mõniste selgitas, et Virtsu arenguselts võtaks Hanila muuseumi kraami üle küll, aga mitte museaalidena, sest nende jaoks pole Virtsus hoiustamise tingimusi. Virtsu mõisatallis pandaks Hanilast toodav kraam laka peale täpselt samamoodi, nagu need August Tampärgil Rame külas Porsiku talus omal ajal seisid. „Meil puuduvad vahendid neid asju vastavalt muuseumiseadusele hoida. Ilma toetuseta ei suuda me nende nõuetekohast hoidmist tagada," ütles Mõniste. „Vallavanem ütles, et kuigi Virtsu tahab 8000 eurot ühekordset toetust, siis seda raha lihtsalt ei ole, sest see raha kulub neil [vallavalitsusel] endal ära."

Vallavanem ütles Lääne Elule eile, et vallaeelarvest Virtsu arenguseltsile raha ei anta. „[17. juulil Mõniste saadetud] kirjas oli 8000 eurot. Aga selles leppisime [eelmisel teisipäeval] kokku, et seda raha me otse eelarvest eraldama ei hakka," lausus Saare. Tema sõnul ei saa vallavalitsus lubada, et raha antakse Hanila muuseumi seltsile või Virtsu arenguseltsile, sest vald on suur ja lai ja taotlejaid on veel.

Kohti, kust Virtsu arenguselts saaks raha taotleda, on vallavanema sõnul palju. „On Leaderi meetmed, on veel kohti, kust saab taotleda. Ja vallast saab nendele projektidele taotleda omaosalust," ütles Saare. „On ka endise Hanila valla piirkonda kattev Hanila tuulikutoetusgrupp. Selles mõttes on Virtsul rahastusvõimalusi rohkem kui valla teistel piirkondadel."

„Lihula mõisa välisvalgustus läks maksma 40 000 eurot, aga meile „matusetoetust" ei leita," lausus Mõniste. „Matusetoetuseks" nimetab Mõniste summat, mis kuluks tema sõnul Virtsu mõisatallis tegutsevas muuseumis ära Hanila muuseumi likvideerimisel sinna üle toodava August Tampärgi vara hoiuruumi ettevalmistamiseks.

Esimesena raamatud

Vallavanemaga kohtumisest oli Mõniste sõnul siiski nii palju kasu, et saadi selgust selles, et kui Hanila muuseumi asjad Virtsu jõuavad, on need mitte enam valla, vaid arenguseltsi omad.

Mingit varade kolimise ajakava Mõniste sõnul kokku ei lepitud. „Raamatud tuleks kiiremas korras ära viia, neid pole seal palju," lausus Mõniste. „Seal peaks olema alles Karuse kiriku raamatukogu raamat, mille Laine [Vesker – Hanila muuseumi kunagine juhataja] lasi taastada. Seal on ka käsikirju ja mälestusi. See on huvitav materjal."

Saare ütles, et kui keegi Hanila muuseumile oma vara andnutest tahab midagi tagasi saada, peaks ta sellest Läänerannа muuseumile teada andma. „See eeldab ka, et nende esemete kohta on üleandmise dokumentatsioon olemas. Muuseum tegutseb nendega vastavalt muuseumiseadusele," lausus Saare.

Hanila muuseum on August Tampärgile lisaks oluliseks pidanud ka Lily Kocinsi pärandit. Kocinsi suurtest rahalistest annetustest said alguse Hanila muuseumi mahukad arendus- ja ehitusprojektid.

Muuseumi jaoks omas erilist tähendust Kocinsi annetatud esemekogu. Mõniste sõnul Kocinsi annetatud esemed Virtsu ei jõua, sest muuseumi suurannetaja on Kebina pere etnograafiliste esemete kogu pärandanud Läänerannа muuseumile. „Lily andis oma asjad Lihula muuseumile, aga neid pole siiani seal veel eksponeeritud," ütles Mõniste.

Lihula muuseumis on Hanila muuseumist viidud tekid kenasti eksponeeritud. „Aga kirja juures pole, et Hanila muuseumist," nentis Mõniste. „Millal need Hanila tekid siis oma sildid juurde saavad?"

Läänerannа vallavolikogu otsustas 14. novembril, et Hanila muuseumi hooned müüakse maha, kummagi maja alghind on 25 000. Samal istungil otsustasid volinikud, et edaspidi tegutseb vallas Läänerannа muuseum, mis asub Lihula mõisas. Varem kandis Lihula ja Hanila muuseumi ühendanud asutus nime Läänerannа muuseumid.

See, kas muuseumi majade müük õnnestub, vallavanem Saare ennustama ei hakanud. „Ette teada ei ole, et keegi tahaks osta," lausus Saare.

Läänemaa kultuuritöötajad astusid korrespondendipunkti kaitseks välja

34 Läänemaa haridus- ja kultuuritöötajat pöördusid reedel Eesti rahvusringhäälingu (ERR) juhatuse ja kultuuriministri ning regionaalministri poole palvega vaadata ümber ERRi otsus peatada Läänemaa korrespondendipunkti töö ning koondada üheksa aastat ERRile Lääne- ja Hiiumaa uudiseid vahendanud Juhan Hepner (pildil).

Pöördumisele on alla kirjutanud kultuuri- ja haridustöötajaid Virtsust Ristini ja selle algatasid Vormsi endine vallavanem Maris Jõgeva ning looduskaitsja Silvia Lotman. „Olime koos, kui kuulsime sulgemisest, ja mõtlesime, et tuleks märku anda, et see ei ole hea. Sulgemisotsuse taga on mõtlematus," ütles Jõgeva.

Haridus- ja kultuuritöötajad leiavad, et Läänemaa korrespondendipunkti sulgemine pärsiks kohalikku elu, ja märgivad, et siinse elu hoidmine ühises Eesti inforuumis on oluline ka riigile tervikuna. „Eesti rikkus on selle eri paikade mitmekesisus. Lääne-Eesti ei saa sellest pildist välja jääda," seisab pöördumises.

Pöördumisele on teiste seas alla kirjutanud Haapsalu lasteraamatukogu bibliograaf Krista Kumberg, emeriitpiiskop Tiit Salumäe, zooloog ja looduskaitsja Kaja Lotman, kunstnik ning Haapsalu Montessori keskuse juht Epp Linke, Haapsalu kolledži juht Heli Kaldas, Metsküla kooli direktor Pille Kaisel ja Vormsi koolijuht Sabine Burger.

Läinud neljapäeval pöördusid ERRi poole Läänemaa omavalitsusjuhid. „Mida rohkem inimesi, seda tugevam sõnum," märkis Jõgeva. Reedel lubas regionaalminister Piret Hartman (SDE), et tõstatab järgmisel valitsuse istungil küsimuse otsuse kohta Läänemaa korrespondendipunkt sulgeda.

Läinud kolmapäeval teatas ERR, et peatab Läänemaa korrespondendipunkti töö. ERRi uudistetoimetuse juht Anvar Samost märkis, et uudistetoimetus peab kärbete tõttu kokku hoidma sadu tuhandeid eurosid.

Hepner on vahendanud Lääne- ja Hiiumaa uudiseid 2015. aastast, enne seda töötas ta Lääne Elus ajakirjanikuna. Tänavu jaanuaris sai Hepner Läänemaa kultuuripärli preemia just töö eest ERRi Läänemaa korrespondendina. Mullu vahendas Hepner ERRile ligi 200 tele- ja raadiouudist Läänemaalt ja Hiiumaalt. **KAIE ILVES**

JUHTKIRI

Viimane kustutab tule

Mullu sügisel tähistati Virtsus Hanila muuseumi 30. sünnipäeva. Viis aastat varem keerutati tantsu ja lauldi veel Hanila muuseumi õuel, kuigi juba siis jäid muuseumi uksed sünnipäevalistele suletuks. Nüüd on muuseum päriselt suletud, varad laiali jagatud või jagamisel ning majad müügis. Peagi on muuseumist, mille avamisel oli kohal isegi president Lennart Meri, jäänud vaid mälestus.

Hanila muuseum sündis kodanikualgatusena ja Hanila vallale oli muuseum tähtis. Kui esimestest eksponaatidest suurema osa moodustas August Tampärgi vanavara, siis ajapikku kollektsioon täienes. Eriti uhke oli muuseumi tekstiilikogu. Kogu väärtus ei seisnenud aga ainult selles, et see on olnud rahvarõivauurijate jaoks varakamber. Hanila muuseumi tõeline õitsenguaeg oli need viis aastat, kui muuseumis töötas Liivi Vainu, kes hakkas kogusid digiteerima ja andis muuseumile uue ning tänapäevasema hingamise. Haigus viis Vainu ebaõiglaselt vara 2018. aasta kevadel. Pärast seda on muuseumi saatus veerenud allamäge.

2017. aasta lõpuks oli Hanila vallast saanud osa Läänerannast ja Hanila muuseumist osa Läneranna muuseumist. Läneranna vallale on omane liita kõik kokku ja nimetada konglomeraat Läneranna kooli, kultuurimaja, raamatukogu, muuseumi vms nimega. Pahatihti tapab suur väikese ja nii läks see ka Hanila muuseumiga. Vormiliselt oli sel esialgu järelevaataja, tegelikkuses tuli tal ülesandeid täita Lihula muuseumis ning Hanilasse tuli ta uksi avama kokkuleppel.

Ühtäkki polnud Hanila muuseumi enam kellelegi vaja ja sellest oli saanud tüütu ripats suurte plaanidega suure muuseumi küljes. Praeguseks on Hanila muuseumi tekstiilikollektsioon Lihulasse viidud. Porsiku Kusti vara aga mõisa ei passi. Kui Virtsu arenguselts selle oma kulu ja kirjadega enda juurde ära tassiks, oleks mured Hanila muuseumiga lahendatud ja võiks lõplikult tuled kustu panna.

TEISED LEHED

Kas me jaksame väikesi maakoole üleval pidada?

SAKALA. Haridus- ja teadusminister Kristina Kallas ütles Viljandi gümnaasiumis Eesti hariduse tuleviku arutelul, et paarikümne aasta pärast on Eestis sada gümnaasiumi ning pooled õpilastest õpivad pärast põhikooli lõppu Harjumaal või Tartus.

Ükskõik kui mõistlikud poleks väikesed koolid ja väikesed klassid personaalse lähenemise ning vaimse tervise seisukohalt, jooksevad kuskilt piirid, mida me jaksame ühiskonnana üleval pidada ja mida mitte. Väikesed maakoolid on toredad, aga kui me just radikaalselt ei muuda lähenemist hariduse kättesaadavuse printsiipidele ega hakka õppemaksu küsima, pole meil lihtsalt võimalik neid enam rahastada. Paratamatult suundume sinnapoole, et raha on üksnes selleks, et klassis peab ühe õpetaja ees olema 20–25 last ja põhikoolist alates peab olema kolm-neli paralleeli, et aineõpetajad oma koormuse saaksid. Need üldiselt on käegakatsutavad arvud ainult linnades.

Kooli sulgemine on enamasti poliitilise enesetapu vääriline otsus ja seda ei kiputa langetama. Hariduskulud moodustavad aga peaaegu igas omavalitsuses umbes poole eelarvest ning mida väiksemaks omavalitsus kahaneb, seda suurem see osa on.

LAUSELAEN

„Mis poliitikat me teeme? Kust me kokku hoiame? Ei ole õige, et teeme seda regionaalpoliitika arvelt."

Regionaalminister **Piret Hartman** (SDE) ERRi otsusest sulgeda Läänemaa korrespondendipunkt. Lääne Elu, 30. november 2024

Mis seisus on Eesti kaitsetööstuspargi loomine?

Tööd kaitsetööstuspargi arendamisel on jõudnud faasi, kus kaitseministeerium asub kohalikele elanikele tutvustama riigi eriplaneeringu lähteseisukohti ja mõjude hindamise programmi.

INDREK SIRP
kaitsetööstuspargi projektijuht

Kaitsetööstuspargi eesmärk on toetada kohalikku kaitsetööstust, luues tootmiskeskkonna laskemoona, lahingumoona ja nende komponentide tootmiseks. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu näitab, kui olulist rolli mängib riigi kaitsmisel kaitsetööstus. Kõikjal Euroopas astutakse samme, et kiires korras kasvatada kaitsetööstuse suutlikkust toota laskemoona, relvi ja muud sõjalist kaupa. Eesti ostab praegu väga palju laskemoona ja see kõik on importkaup. Kümne aasta jooksul, 2022–2031, soetab Eesti umbes 4 miljardi euro eest mitmesugust moona. Osa sellest on juba tarnitud, osa hangitakse ja tarnitakse järgnevatel aastatel. Kõike seda ei suudetaks Eestis ka tulevikus toota, kuid kindlasti oleks võimalik osa toodangust saada paari-kolme aasta pärast kodumaises kaitsetööstuspargis tegutsevatest tehastest. Nii suurendame Eesti kaitsevõimet ja edendame majandusarengut, eeskätt kohalikul tasandil töökohti luues.

Eesti kaitsetööstus on viimastel aastatel jõudsalt arenenud ja meil on ettevõtteid, kes on tugevad tegijad kõrgtehnoloogias ja tarkades lahendustes. Eestil on potentsiaali olla ka laskemoonaturul aktiivne pakkuja, kui loome selleks ettevõtetele võimalused eksporditurule pääsemiseks. Riigina saame seda protsessi kiirendada ja pakkuda omapoolset tuge riigi eriplaneeringu, mõjude hindamise ning pargis teatud taristu nagu ligipääsuteede, elektri- ja sideühenduste, tara ja muu sellise arendamise kaudu. Ettevõtetele jääb tootmishoonete ja nendega seonduvate rajatiste ehitamine.

Kaitsetööstuspargi plaan jõudis esimest korda avalikkuse ette möödunud aasta oktoobris, kui tutvustasime plaani viiele kohalikule omavalitsusele. Sõelale jäi neli asukohta kolmes omavalitsuses – Lääne-Nigula vallas, Lüganuse vallas ja Pärnu linnas Audru ning Tõstamaa osavalla territooriumil. Tänavu veebruaris algatas valitsus kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu, et välja valida sobivaim koht.

Küsimusele, mida täpselt tootma hakatakse, on veel vara vastata, kuid on erinevaid võimalusi. Äsja lõppes konsultatsiooniring huvitatud ettevõtetega. Ideed või mitmel juhul ka üsna konkreetsed plaanid ulatuvad padrunitest suurtükimürskudeni, õhuründemoonast miinideni. Nägime ka Ämari n-ö minitööstuspargi konkursil, et huvilisi leidub. Järgmise aasta kevadel korraldame valikpakkumise sobivate ettevõtete leidmiseks, kellele anname pargis kinnisasja pikaajalise hoonestusõigusega.

Laskemoona tootmisel on kriitilise tähtsusega komponent lõhkeaine. Praegu küll juba toodetakse Eestis lõhkeainet, ent mäetööstusele. Sõjalise lõhkeaine tootmine vajab teistsugust tehast ja tehnoloogiat. On võimalus, et see lõhkeaine tuuakse Eestisse välismaalt, on võimalus, et tööstusparki tuleb ka lõhkeainetehas. Analüüsime praegu lõhkeaine tootmise majanduslikku teostatavust ja vajadusel leiame eriplaneeringu käigus sobiva asukoha ka lõhkeainetehasele.

Eestil on potentsiaali olla ka laskemoonaturul aktiivne pakkuja, kui loome selleks ettevõtetele võimalused eksporditurule pääsemiseks.

Tööstuspargi asukohavalik viie võimaliku koha seast – lisaks kolmele alale Lüganusel ja Lääne-Nigulas oleme Pärnu suurel planeeringualal leidnud kaks väiksemat ja tööstuspargile sobivaimat paika – sõltub mitmetest asjaoludest. Võrdleme eelvalikualasid üheksa kriteeriumi alusel. Näiteks hindame teostatavust ja eesmärgipärasust, arendamise ajakulu, asukoha riigikaitselist sobivust, mõju looduskeskkonnale jne. Eelvaliku alade valimisel on juba püütud minimeerida võimalikud negatiivsed mõjud.

Planeeringu käigus hinnatakse kõiki mõjusid põhjalikult ja vajadusel tehakse täiendavaid uuringuid. Peame tagama selle, et tööstuspargi tegevused ei mõjutaks ümbritsevat inim- ega looduskeskkonda kahjustavalt. Seejärel teeme lõpuks kaalutlusotsuse.

Olles külastanud laskemoona ja lõhkeaine tootmise tööstusparke nii Põhjamaades kui ka mujal Euroopa riikides, kus need on kujunenud piirkonna elukeskkonna loomulikuks osaks, olen kindel, et sama juhtub ka Eesti kaitsetööstuspargiga.

Kutsume kõiki huvilisi tutvuma kaitseministeeriumi kodulehel välja pandud eriplaneeringu materjalidega ning osalema avalikel aruteludel.

Läänemaal toimuvad avalikud arutelud kolmapäeval, 4. detsembril kell 15 Lääne-Nigula vallavalitsuses Taeblas ja kell 18 Piirsalu rahvamajas.

Põhjamaa vennakesed

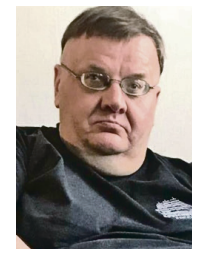

JAANUS RIIMETS
Põhja-Eesti pimedate ühingu juhatuse liige

Elmise sajandi suured sõjad mõjutasid tugevalt ka kahe vennasrahva, eestlaste ja soomlaste poliitilisi, majanduslikke ja kultuurilisi arenguid. Nii Eesti kui ka Soome olid kuulunud Vene tsaririigi alluvusse, Soome küll vähemal määral. Soomes oli isegi oma raha ja parlament. Paljud meie inimesed leidsid 1905. aasta sündmustega seoses isegi võimaluse end just Soomes varjata. Karm sõda tuli lõpuks meile mõlemale kasuks. Esimese maailmasõja lõpp Venemaal andis ääremaadele nagu meie võimaluse iseseisvuda.

Paraku olid eriti Soomes suurimaks takistuseks vabadusele pürgimise teel mitte niivõrd välised jõud, olgu siis Venemaal või mujal, kui just n-ö omad mässajad. Mässuvaim ja -meelsus olid halvanud suure osa rahvast, kes oli lisaks üles ärritatud sõjaaegsest keerulisest majanduslikust olukorrast ja ka paraku sellest, et osa intelligentsi oli leidnud pääsetee mitte seaduslikus riigikorras, vaid vasakpoolsuses. See viimane kutsus tollal suuresti üles röövima rikkaid, et vaestel oleks rohkem leiba ja leivakõrvast. Ideed kõlasid paljudele, eriti vaesuses olnutele kenasti ja kuna võimul olnud inimesed olid tihtipeale olnud ebaõiglased, tundusidki punased pätid uute lunastajatena. Seda nad muidugi ei olnud. Eriti äärmustesse kaldus kodune konflikt just Soome poolel, aga see suudeti siiski lahendada.

Soome iseseisvus kuulutati välja ja meie põhjanaabrid asusid oma kodumaad üles ehitama. Olulist rolli mängis kogu sõdadevahelisel ajal marssal Mannerheim, kes oli kogu rahva austuse objekt ja lugupidamine tema vastu on põhjanaabrite seas säilinud tänapäevani. Praktiliselt pole olnud suuremat kriitikat tema tegevuse suhtes.

Kui ka meie väike, aga tubli Eesti oli iseseisvunud ja Vabadussõja võidukalt lõpetanud, hakkasid mõlema rahva esiisad tihedalt koostööd tegema. Soome ja Eesti vahel polnud suuremaid erimeelsusi, mõtlen just seaduskuulekaid poliitilisi jõude. Äärmuslased nagu Lapua liikumine ja meie vapsid tekitasid muidugi tülinaid. Korralagedust nad siiski väga palju ei suutnud luua.

Ja siis saabus jäine talv 1939–1940. Punased venelased polnud kunagi taltunud, austamaks endiste asumaade õigust iseolemisele. 100 aastat tagasi püüti kohalike enamlaste abiga organiseerida riigipööret, mis täielikult ebaõnnestus. 15 aastat hiljem olid idanaabrid pisut edukamad, aga ikkagi mitte päris nii, nagu olid soovinud. Seda eriti Soome osas. Jälle oli just Mannerheim see, kes Soomele palju andis. Ühendriikide saatkond tegutses Helsingis kogu sõjaaja.

Jah, sõjajärgsed aastad olid vaesed ja keerulised. Tuhanded soomlased siirdusid Rootsi paremat elu otsima. Kuid tänu arukale ja alalhoidlikule poliitikale arenes Soome majandus tänapäevaks maailma üheks kõige edukamaks. Hiljuti näitas Yle, kuidas Põhja-Soomes tahab Google rajada andmekeskusi, kus saavad tööd sajad soomlased. Need pole enam sugugi metsamehed, see on kõrgelt haritud tööjõud.

Meie jäime paraku vaeslapse ossa. Pole päris asjakohane väita, et soomlaste kombel vastu hakates oleksime paremaid tulemusi saavutanud. Tõenäolisemalt poleks meid siis siia jäetud. Elasime rasked ajad üle ja vennaksed Soome lahe teiselt kaldalt aitasid meid, eriti iseseisvuse taastamise ajal. Seda ei tehtud hurraatades, vaid väga praktiliselt mitmesuguste toetusmeetodite abil, millest mõned olid pigem varjatud kui avalikud. Eks asjaosalised teavad ise paremini.

Igatahes saime 33 aastat tagasi mõlemad olla jälle iseseisvate riikidena võrdsed. Praeguses väga keerulises olukorras peame jälle teineteist kaine talupojatarkusega toetama. Eestil ega ka Soomel pole teisest maailmasõjast häid mälestusi, aga see, et saime jätkusõjas soomepoiste näol oma veljesrahvast aidata, on väga suur asi, mida tasub mäletada. Me ei sobinud võitlema ei kommunistide ega natside eest, küll aga sobis hästi teineteise aitamine hädas. Soomepoisid on meile selles väga suureks eeskujuks. Ka tänapäeval.

KOHALIK VÕIM

Lääneranna Isamaa peab Ingvar Saaret sobimatuks

Lääneranna valimisteks valmistuv erakond Isamaa ei taha vallavanema kandidaadina näha oma parteikaaslast, kaks aastat valda juhtinud Ingvar Saaret.

ANDRA KIRNA
andra@le.ee

KAIRE REILJAN

Kunagine kultuuriministeeriumi asekantsler Tarvi Sits (Isamaa) valmistub koduvallas valimisteks.

Lääneranna Isamaa nimekirja paneb kokku kunagine kultuuriministeeriumi asekantsler ja muinsuskaitseameti peadirektori asetäitja Tarvi Sits. „Usun küll, et Lääneranna vald pole ainuke Eestis, kus juba valimiste peale mõeldakse," ütles Sits Lääne Elule eile. „Kindlasti on Isamaal kavas oma nimekirjaga välja minna. Tuumik on meil olemas ja tugev."

Kindlatest nimedest on Sitsi sõnul vara rääkida. „Olen kindel, et meie nimekirjas kandideerimiseks ei pea olema Isamaa liige, küll aga peab jagama meie väärtusi," ütles Sits. Sitsi sõnul on Lääneranna tugevuseks eriilmelised piirkonnad. „Me ei leia, et need peaksid saama ühesugusteks. Piirkondi üksteisele vastandada ei pea me õigeks," ütles Sits.

Sits märkis, et valla jaoks on kriitilise tähtsusega vallavõimu valmidus suhelda oma elanikega, keerulisi otsuseid põhjendada ja vallaelanikke kuulata.

Vallavanema kandidaati on Sitsi sõnul vara välja öelda, aga oma erakonnakaaslast Saaret ta sellel kohal ei näe. „See on selge, et Ingvar Saare, kes juhib valda eraisikuna-töövõtjana ja üldse mitte Isamaa põhimõtetest lähtuvana, see olla ei saa," ütles Sits.

Kolm aastat tagasi sai Lääneranna vallas Isamaa nimekirjast volikokku Raul Oberschneider, kes aga mullu märtsis erakonnast välja astus. „Minu otsus langeb ilmselt üsna hilja, sest loosungitega ma kaasa minna ei taha. Muidugi on keeruline asju tagasi pöörata, aga minu tingimus on, et programmis oleks sees Metsküla kooli toetamine ja Virtsu 6-klassiline kool," ütles Oberschneider.

Lääneranna vallavolikogu esimees Armand Reinmaa (Lääneranna valimisliit) ei tahtnud veel midagi uute valimiste kohta öelda. „Need on alles sügisel, toimetame alles," ütles Reinmaa. Reinmaa valimisliit on kolm aastat valitsenud koalitsioonis Keskerakonna ja Isamaaga, kelle ainus esindaja Oberschneider küll koalitsioonist lahkus.

Eelmistel valimistel sai kaks kohta volikokku ja jäi opositsiooni valimisliit Tegusad Kogukonnad. Volinikud sattusid üsna ruttu volikogus eri pooltele. Kui Andres Hirvela jäi opositsiooni, asus Külli Raudsik toetama koalitsiooni. „Tegusad Kogukonnad ilmselt reanimeerimisele ei kuulu," ütles Hirvela.

Nehatu talupidaja Kristjan Korsten on asunud looma täiesti uut valimisliitu Kasvav Lääneranna. „Sest praeguse vallavalitsuse tegevus ei ole vastuvõetav ja soov on pakkuda alternatiivi," ütles Korsten. „Praegusele vallavalitsusele heidan ette sobimatut hariduspoliitikat. Pean silmas just seda, et riik toetab kuueklassilisi koole ja nii võiks ka Virtsus ja Metskülas pidada kuueklassilisi vallakoole."

Võimalikke uusi valimisliite on tekkimas veelgi. „Nemad pole endast veel avalikult märku andnud. Kui nad välja tulevad, saab arutada. Ideaalne oleks muidugi minna valimistele üheainsa opositsioonilise valimisliiduga," ütles Korsten. Ühegi partei nimekirja Korsten oma sõnul ei sobi. „Maailmavaade ei kattu kellegagi päris täpselt ja kohalikku omavalitsusse päris maailmavaateasju ei pea ajama minema, ikka kohalikke," ütles Korsten.

Detsembri keskel otsustatakse veel ühe valimisliidu loomine. Looduskaitsja ja Matsalu loodusfilmide festivali korraldaja Silvia Lotman ütles Lääne Elule, et see on sügisese ülevallalise naistefoorumi algatus. „Täpsemalt on vara rääkida. Mõtteid on," sõnas Lotman.

Kolm aastat volikogus opositsioonis olnud EKRE fraktsiooni juhti Meelis Malka ei olnud võimalik kätte saada.

Haapsalu läheb varjupaigahankega uuele ringile

Haapsalu linnavalitsus plaanib sõlmida varjupaigateenuse osutamiseks uue hankelepingu.

Eelmine varjupaigateenuse hankeleping Tulbi tänaval tegutseva Sotsiaalhoole Ühingu vahel lõppes mullu septembris. Sellest ajast peale on sama varjupaigateenuse osutamist sama teenusepakkujaga pikendatud lühiajaliste lepingutega.

Vahepeal on toimunud teenusepakkuja leidmiseks kaks hanget, millest ühele ei tulnud ühtegi pakkumist ja teise linnavalitsus tühistas, sest teenuse pakkumine venis ja ümbruskonna inimesed olid Lihula maantee endisesse mööblipoodi varjupaiga rajamise vastu.

Kui eelmiste hangetega otsis linnavalitsus majutuskohti ligi 20 inimesele, siis nüüd on plaanis teenused hankes lahku lüüa. Haapsalu aselinnapea Kaja Rootare sõnul tuleb kaheksal korral kuus pakkuda varjupaigas lühiajalist vältimatut majutust. Rootare tõi näiteks olukorra, et inimene võib olla iseendale ohtlik või lageda taeva all alajahtuda.

Ülejäänud varjupaigas elavad inimesed on sealsed püsielanikud, kellele tehakse abivajaduse hindamine ja sõlmitakse eluasemeleping.

Varasemate hangete korraldamiseks on linn pidanud küsima volikogu luba, kuid nüüd, muudetud hankega, pole seda vaja teha. Seetõttu lootis Rootare, et hankeleping hakkab tööle juba uuest aastast.

Tulbi tänaval pole ainus varjupaigateenuse pakkuja Haapsalus. Rootare selgitas, et eri sihtgruppe pole mõistlik ühes kohas majutada. Nii on sotsiaalmajas asuv varjupaik mõeldud peamiselt perekondadele ja eraldi MTÜ pakub peavarju vägivalla all kannatavatele naistele. „Keskkond peab olema toetav," ütles Rootare.

MALLE-LIISA RAIGLA

Keskkonnaamet ilveste küttimist ei luba

Kuigi Eestis läheb ilvestel hästi, pole keskkonnaameti hinnangul nende küttimine põhjendatud. Erandina saab ka ilveste puhul taotleda nuhtlusisendite küttimislube, teatas keskkonnaamet.

Keskkonnaameti peadirektori asetäitja elusloodusе valdkonnas Leelo Kukk sõnas pressiteate vahendusel, et tegelikult pole väga tõsist põhjust, miks Eestis peaks hakkama ilveseid küttima. „Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole ilvesed loomaomanikele suurt kahju põhjustanud ning ründed karioomadele on minimaalsed. Kuna viimastel aastatel on metskitsede populatsioon olnud languses, võib eeldada lähiajal ka ilveste juurdekasvu pidurdumist, sest metskitsed on ilvestele põhitoiduks," ütles Kukk.

Suurkiskjate kaitse ja ohjamise tegevuskava järgi loetakse ilvese looduskaitseline seisund soodsaks, kui Eestis on vähemalt 80 pesakonda, mis teeb kokku vähemalt 480 ilvest. 2016. aastast pole Eestis lubatud ilvestele jahti pidada, erandiks nuhtlusisendid. Ilveste arvukus langes Eestis üle kahe korra aastatel 2010–2013. Languse põhjuseks oli metskitse arvukuse langus, mille põhjustasid lumerohked talved.

Kukk lisas, et seireandmete põhjal on viimase viie aasta jooksul ilvese arvukus hakanud tõusma. Pesakondade arvuks hinnati 2023. aastal 102 ja ilvese üldarvukuseks 650–800 isendit. Eelmisel aastal ületas pesakondade arv 100 piiri. „Kuna praeguse hinnangu põhjal võib see arv juba sel aastal olla väiksem, ei pea me ettevaatusprintsiibist lähtuvalt jahi alustamist põhjendatuks," ütles Kukk.

LÄÄNE ELU

Nõva jahimehed tahavad Põdramaja ära osta

Nõva jahi- ja kalameeste selts tahab Lääne-Nigula vallalt ära osta seltsi kasutuses oleva veerand hektari suuruse Põdramaja kinnistu.

2011. aastast on Põdramaja kinnistu olnud Nõva jahi- ja kalameeste seltsi käes tasuta kasutada, nüüd tahab aga vald kinnistu seltsile maha müüa. „Jahimehed ostaksid ära," lausus Nõva osavallavanem Aivi Heinleht.

„Vallal seda [kinnistut] vaja ei ole. Hoone on [jahimeeste poolt – *toim*] korda tehtud ja mis meil peaks selle müügi vastu olema," ütles osavallakogu esimees Aivar Oruste. Põdramaja jahimeestele müümise vastu pole ka vallavanem Janno Randmaa.

„Ütlesime, et loomulikult oleks meil huvi," ütles Nõva jahi- ja kalameeste seltsi juhatuse liige Kalev Niitlaan Lääne Elule. „Tänu meile seal platsi peal midagi üldse on," lausus ta. „Kui meie seal tegutsema hakkasime, oli seal üks õnnetu, kunagine Nõva metskonna kombainikuur, millel oli katus sisse vajunud. Meie tegime selle korda."

Nõva Põdramaja kinnistu. GOOGLE

Niitlaane sõnul on Põdramaja kinnistul asuv hoone korras, maja tagant on prügimägi, mis seal aastaid vedeles, kadunud. „Plaan on varjualusele ka uus katus teha ja võibolla sinna tulevikus uksed ette panna, et seal saaks asju, näiteks välimööblit või ükskõik mida hoida."

Põdramaja kinnistult on Keibu laheni läbi metsa pool kilomeetrit, sealt läheb mööda lühim tee supluskohani. Jahimehed on maja ette rajanud korraliku parkla. „See on kõigile kasutamiseks," ütles Niitlaan.

„Lõpuks on kõik rahanumbris kinni," sõnas Niitlaan. Ta selgitas, et jahi- ja kalameeste selts on mittetulundusühing, mitte äriline osaühing. „Kõik rahalised vahendid, mis meil õnnestub saada, on metsast saadud," ütles Niitlaan.

Nõva jahi- ja kalameeste selts on Eesti jahimeeste seltsi ja ka Läänemaa jahindusklubi liige ning seltsi liikmemaksud kuluvad nende liikmemaksude tasumiseks. „Ja hoone ning kinnistu ülalpidamine on ka kogu aeg kulu," lausus Niitlaan.

Osavallavanem Aivi Heinlehe sõnul on kinnisvara hindaja öelnud Põdramaja kinnistu hinnaks 18 000 eurot.

See oleks ka jahimeestele taskukohane hind. „Selle kraabime kokku, jah," lausus Niitlaan.

URMAS LAURI

Saaniga Lossiplatsile saabunud jõuluvanad panid rahva ühislaulu laulma. 2 X MALLE-LIISA RAIGLA

● JÕULUOOTUS

Haapsalus algas laupäeval advendiaeg

Laupäeva õhtul tähistati Haapsalu Lossiplatsil advendiaja algust linna jõulupuul tulesid süüdates.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

Advendiküünla süütamise juhatas Haapsalu toomkirikus sisse kontsert, kus astusid üles Canzone ja Oru kooli kooride lauljad. Kontsert pealkirjaga „Lootus" tõi kiriku puupüsti rahvast täis.

Esimesed laulud kõlasid pimedas toomkirikus, mida valgustasid vaid küünlad vahekäikudes seisvate lauljate käes. Kuigi kontsert juhatas sisse jõuluaja, ei kõlanud seal jõulumuusika, vaid laulud, mis kandsid edasi pealkirjaski välja toodud lootust.

Haapsalu Jaani koguduse õpetaja Mart Salumäe jagas advendituld.

Saaniga Lossiplatsile

Toomkirikus astusid üles Canzone kolm koori – mudilaste, laste- ja neidude-naiskoor – ning Canzone teise dirigendi ja Oru kooli muusikaõpetaja Eneken Viitmaa juhendatavad Oru kooli mudilas- ja lastekoor. Kokku 120 lauljat.

Toomkirikust kandus esimese advendi tähistamine edasi Lossiplatsile, kus traditsiooniliselt olid kohal ka Läänemaa jõuluvanad. Tänavu saabusid taadid kahe hobuse veetava ratastel saaniga. „Soovime kõikide unistuste täitumist. Soovime tervist ja rõõmu. Lubame tuua jõulurõõmu igasse lasteaeda, kooli ja peresse," ütles jõuluvanade nimel taat Eedy.

Kui jõuluvanad saanilt maha astusid, küsis üks väike tüdruk neilt, kas nad on päris. Seda küsimust tuletas Eedy meelde ka lavalt: „Loomulikult olen ma päris, kui mind oodatakse. Loomulikult olen ma päris, kui näen, kuidas silmad särama lähevad, kui jõulutaat uksest sisse tuleb. Pole tähtis, kas oled suur või oled väike, aga me oleme teie jaoks olemas, teie soove täitmas, teie jaoks jõulurõõmu ja -rahu toomas."

Advenditule süütamisel laulsid Do-Re-Mi laululapsed, kuid ka jõuluvanad panid kohale tulnud rahva laulma, sest üks Urmas, kes on juhtumisi ka Haapsalu linnapea – nii kirjeldasid taadid kirja saatjat – olla jõuluvanadele kirjutanud ja palunud jõuluimet. Just see ühislaulmine oligi taatide sõnul jõuluime.

Kuigi jõuluvanad lubasid võimaluste piires kõigi soove täita, oli neil ka endil üks soov. „Meil oli siin üks sõber, kes tegi tööd rahvusringhäälingule, Hepneri Juhan, ja me väga tahaksime, et tema oleks oma ametipostil tagasi ja saaks ka jõulutaatide tööd kajastada ning kõiki muid Läänemaal toimuvaid asju – see on meie ühine soov," edastas jõulutaatide soovi Eedy.

Seejärel läksid jõuluvanad rahva sekka, jagasid komme ja tegid inimestega koos pilti.

Haapsalu koguduse õpetaja Mart Salumäe jagas advendituld. „Iga soovija saab siit laternast koju kaasa võtta advenditule selleks, et jõuludele teed valmistada ja teada, et see tuli on toodud Haapsalu toomkiriku altarilt," ütles Salumäe.

Kohtumised jõuluvanaga

Lossiplatsil said jõulutaadid kätte ka kuuse kõrval asuva jõuluvana maja võtme – sel korral andis võtme üle Haapsalu aselinnapea Tõnu Parbus. Igal nädalavahetusel hakkavad jõuluvanad oma majas lapsi vastu võtma.

Pühapäeval oligi juba enne keskpäeva lapsi ootamas jõuluvana Allu. Järjekorda jõuluvanaga kohtumiseks küll ei moodustunud, kuid polnud ka hetke, kus lapsi poleks olnud. Jõuluvana rääkis nendega juttu, uuris soovide kohta ja jagas komme.

Häbelikumate laste teretamiseks oli jõulumehel ka nipp: poeta kätt ulatades enda peopessa komm. „Siis on julgem tere öelda," teadis Allu.

Üks jõulumees ootab lapsi järjest kolm tundi ja igal nädalavahetuse päeval kell kolm annab üks jõuluvana tööposti üle järgmisele.

Johanna Rammu tuli Eesti noortemeistriks

MATI SEPPI

Eesti kuni 16aastaste meistrivõistlustel laskmises sai meistritiitli Haapsalu laskur Johanna Rammu (pildil).

Rammu võitis sportpüstoli harjutuse 270 silmaga, edestades ühe silmaga teiseks jäänud Narva laskurit. „Lootsin, et Johanna tuleb medalile ka õhupüstolis ja esimene seeria seal oligi normaalne, aga siis vajus ära ja lõpuks sai ta 13. koha," ütles laskmistreener Mati Seppi.

Kaks medalit võitis meistrivõistlustel Arti Aasav. Õhupüstoli harjutuses sai ta 363 silmaga kolmanda koha. Samas harjutuses sai 348 silmaga viienda koha Jörn Markus Toomingas.

Seppi sõnul lasid mõlemad poisid selles harjutuses alla oma isikliku rekordi. „Kui oled oma vanuserühmas esiotsa pretendent, siis paneb see pinge peale," lisas treener. Seppi sõnul võrdles ta tänavusi meistrivõistluste tulemusi kolme aasta tagustega. „Seekordne aastakäik on tugevam. Siis võideti õhupüstol 350 silmaga," ütles ta.

Teise medali võitis Aasav siluetilaskmises 30 lasku, lastes seal 271 silma. Seppi sõnul oli Aasav enne viimast viielasulist seeriat veel liidrikohal ja teisel kohal tema klubikaaslane Toomingas, kuid mõlemal ebaõnnestus viimane seeria. „Viimases seerias lasi üks seitsme ja teine viie sisse ning nii kukkus Arti teiseks ja Jörn Markus neljandaks. Kui mõlemad oleks ainult kaheksa silma lasknud, oleks meile tulnud kaksikvõit," ütles Seppi.

Napilt jäi Toomingas medalist ilma ka olümpia kiirlaskmises. Kahes esimeses seerias lasi ta konkurentidest paremini, kuid viimane seeria ebaõnnestus ja kolmandast kohast jäi lahutama kaks silma. Aasav oli samas harjutuses kuues.

Selle võistlusega on laskurite tänavused tiitlivõistlused peetud. Seppi sõnul võib rahul olla sellega, et Haapsalu laskurid on tänavu toonud tiitlivõistlustelt viis kulda, kaheksa hõbedat ja üheksa pronksmedalit. Üks eesmärk jäi treeneri sõnul aga täitmata. „Eesmärk on igalt tiitlivõistluselt vähemalt üks kuldmedal saada, kuid C-klassis, kuni 14aastaste seas, jäi kuld saamata," ütles Seppi.

KAIRE REILJAN

Noored tennisistid saavutasid võistlustel kõrgeid kohti

VELLO KUHI

Haapsalu tenniseklubi mängijad on viimasel ajal osalenud mitmetel turniiridel, kus on näidatud head mängu.

Eesti tennise kümneaastaste turniiril Tallinnas mängis hästi Timo Toom (pildil), kes võitis kolm ja kaotas ühe mängu.

Esmalt oli Toom parem Gustav Orust 6-1 6-0, seejärel Karl Frederik Tiitsust 6-2 6-1. Poolfinaalis tuli vastu võtta kaotus Siim Mattias Salustelt 2-6 3-6, kuid kohamängus oli Toom tubli ja võit 6-0 6-1 Henry Taska üle tähendas, et 16 turniirile lubatud mängija hulgas oli saavutatud 3. koht.

Selle turniiri valguses jääb arusaamatuks mõne ametkonna suur soov keelata selles vanuses laste võistlemine ja omavaheline mõõduvõtt. Kui treener on toetav ja lapsevanem mõistev, muutuvad ka kaotused lapse arengut silmas pidades edaspidi võitudeks ja sära silmades säilib. Kui nooremas eas lapsi võistlemise juures midagi traumeerib, ongi see osa lapsevanemate käitumine ja osast treeneritest kumav iha iga hinnaga võita. Nendega tulekski tegeleda, mitte keelata lastel saada võistluskogemust. Paratamatult kaasnev kaotusvalu pole toetava treeneri ja lapsevanema olemasolul nii traumeeriv, saadud kogemus tulevikuks ja võidurõõm on aga mitu korda suurem.

Eesti I liiga turniiril mängis hästi Henriette Järv, kes koos pärnaka Loore Leismanniga jõudis finaali. Poolfinaalis pidasid nad põneva mängu Nikita Jevase / Darja Larionovaga. Esimese seti võitsid nad Tallinna paari 4-2, kuid kaotasid teise seti sama tulemusega. Otsustav sett mängiti kiire lõppmänguna ja selle suutsid Järv ja Leismann oma kasuks kallutada seisuga 11-9. Kokkuvõttes on teine koht tubli saavutus. Samal turniiril üksikmängus jõudis Järv veerandfinaali, kus kaotas hilisemale võitjale Jevasele 0-4 1-4.

Eesti aastalõpu P16 Mastersil, kuhu pääsevad edetabeli kaheksa mängijat, Egert Travel võiduarvet avada ei õnnestunud, kuigi noormees mängis korralikult ja oli ühele võidule väga lähedal. Esimeses ringis tuli mängida esimese asetuse saanud Konrad Pungeriga ja vastu tuli võtta kaotus 2-6 1-6.

Teises mängus Johann Jürgen Hünersoniga dikteeris Trave mängu, võites esimese seti 6-1. Teine sett oli tasavägisem ja läks vastasele 7-5. Otsustava setina mängitud kiires lõppmängus oli Trave jälle ees 8-3, kuid pidi lõpuks leppima 8-10 kaotusega. Valus kaotus, kuid hea õppetund tulevikuks. Kohamängus kaotas Trave oma paarismängu tavapartnerile Richard Harjole 4-6 3.

Ott Raidla mängis tublilt Eesti I liiga turniiril Tallinnas, kus jõudis poolfinaali. Esmalt võitis ta kindlalt Siim Mansbergi ja Madis Tarumit vastavalt 6-3 6-1 ja 6-1 6-0. Seejärel mängis ta ülipõneva poolfinaali Andres Zooberiga, kus lõpuks tuli kahe kiire lõppmänguga lõppenud settidega siiski kaotus 6-7 6-7. Samal turniiril tegi oma debüüdi I liigas Ilo Toom, kes seekord kaotas esimeses ringis tasavägises mängus Siim Mansbergile 4-6 4-6.

VELLO KUHI

Gümnasistidest tulid korvpallimeistriteks LÜG ja HKHK

Kolmapäeval selgitati Haapsalu Wiedemanni spordihoones Läänemaa gümnaasiumide korvpallimeistrid. Võidu viisid koju Läänemaa ühisgümnaasiumi neiud ja Haapsalu kutsehariduskeskuse noormehed. Gümnasistide maakonna korvpalli meistrivõistlustel osalesid Kullamaa keskkool, Noarootsi gümnaasium, Haapsalu kutsehariduskeskus (HKHK) ja Läänemaa ühisgümnaasium (LÜG), viimane kahe neidude ja kahe noormeeste võistkonnaga.

Neidudest võitis esikoha ja karika LÜGi I võistkond koosseisus Lianna Lisette Erit, Laura Veide, Mia Eliisa Maripuu, Karen Loorens, Marite Hallik, Annabel Voolaid, Sveta Trynova, Anneli Proosväli (õp Leelo Paju). Teise koha saavutas LÜGi II võistkond ja kolmanda koha Noarootsi neidude võistkond (õp Kaili Leht).

Noormeeste tihedas konkurentsis võitis esikoha HKHK koosseisus Evert Tetto, Rasmus Urra, Kaimar Pärnpuu, Henry Sirel, Andre Meronen, Ken Martti Sakson, Vaiko Vilta (õp Mehis Ehanurm).

Teise koha saavutasid Noarootsi noormehed (õp Silver Shönberg) ja kolmanda koha LÜGi I võistkond (õp Aavo Tomingas).

LEELO PAJU

KORVPALL

Küll läks löömaks!

Haapsalu Herilased võitsid Saku I liiga korvpalliturniiril kodumängus Paide Viking Window' lisaajal 89:86. Herilased said kirja neljanda võidu kümnest mängust.

AIVO PALJASMAA
info@le.ee

Kent-Kaarel Vene püüab vastastest mööda mängida, eemalt jälgib paidelane Aleksander Kaaberma (nr 10). MALLE-LIISA RAIGLA

Normaalaja lõpp läks üsna tuliseks. Kohtuniku vile törtsus pidevalt, karistades kedagi mängijatest. Meeste silmad välkusid, rusikad kiskusid rulli ja rinnad kummi. Nagu sadamakõrtsis. Publik võttis samuti tuld ja skandeeris: „Haapsalu! Haapsalu!"

Meeskondade kaptenid, meie Aivar Grüning ja vastaste Sander Viilup, jõllitasid teineteist vihaselt – viska praegu põlev tuletikk platsile ja kohe plahvataks! Kaaslased jooksid meeste vahele. Viilup sai ridamisi kaks viga, tehnilise veel takkaotsa ja sööstis siis rutakalt duširuumi.

Tegelikult mõjusid paidelased algusest peale tänavakaakidena, nad mängisid pidevalt vea piiril. Olid nagu tüütud parmud suvisel heinamaal, hullemad kui herilased, tikkusid aina kaenla alla või kõrva taha.

Lisaks Viilupile tundus erilise parmuna (mitte segi ajada rahvasuus õlleputka taga konutava õllenoolijaga!) tagamängija Janar Aniste, kes ajas meie mehi taga platsi ühest äärest teiseni. Nagu ahjualune, kelle isu iial täis ei saa ja kes janunes ainult palli oma kätte haarata. Aniste langes paidelastest esimesena viie veaga pingile.

Infarkti äärel

Pärast mängu ei kirunud Herilaste treener Jaanus Levkoi vastaseid aga sugugi: „Nad on kõvad poisid ja eks tänapäeva korvpallis peabki musklit näitama."

Normaalaja viimase minutiga suutsid musklinäitajad visata seitse punkti järjest ja viigistada mänguseisu 79:79. Meie jaoks oli õhus tunda kõrbelõhna, sest kiirel ja jõulisel vastasel oli hammas verel.

Lisaja (5 minutit) algul viis Kent-Kaarel Vene Herilased juhtima, kuid peagi said külalised ette 84:81. Nad pääsesid esmakordselt matši jooksul juhtima ja meile löödi häirekella. Lisaaja lõpuni jäi poolteist minutit ja Paide juhtis ikka 86:83.

Sel hetkel leidis ennast seni küllaltki tihti pealevisetel eksinud Andres Andrei, kes tabas vastaste korvi kahel korral ja viis Herilased ette 87:86. Lisaaja lõpuni jäi 21 sekundit, aga Paide vasturünnak jooksis liiva. Nende keskmängija Aleksander Kaaberma tegi lisaks veel vea ja 0,6 sekundit enne lisaaja lõppu realiseeris Vene mõlemad vabavisked. Vene, kes paistab silma jõulise mänguga, viskab vabaviskeid nii, nagu tõukaks kuuli. Tegelikult pole aga tähtis, mis värvi on kass, peaasi, et ta hiiri püüab.

Mäng lõppeski seisul 89:86 meie kasuks ja publik lahkus rahulolevalt. Kaaberma jäi aga saali, sest tribüünilt astusid tema juurde isa ja ema ehk siis meie vehklemislegend Kaido Kaaberma koos kaasaga. Kõik nad tundsid endid rõõmsalt.

Levkoi ohkas aga väljaku ääres, et noored Herilased ei oska oma eakat treenerit hoida: „Viivad mu infarkti äärele."

Matši algus nii teravaid lõpuminuteid ei eeldanud, kuna esimene veerand lõppes Herilase eduseisus 28:18. Teise veerandajaga mängisime aga kuus punkti maha – 44:40. Kolmanda veerandi lõpuks juhtisime 60:55 ja normaalaeg sai otsa seisul 79:79.

Seitsmendal kohal

Lõpp-protokollist on näha, et vastased tegid 30 viga meie 15 vastu. Eks Herilased peavadki puhtalt mängima, sest siiani lamavad neli meest vigastustega laatsaretis. Kui see pikalt kestab, siis kas nad tahavadki enam kaevikusse tulla? Ehk puhuvad uuel aastal uued tuuled.

Kolmepunktiviskeid tabasid Herilased 34st 10, kahepunktiviskeid 34st 20 ja vabaviskeid 29st 19. Lauavõitluses jäädi peale 45:41. Grüning tõi 23 punkti (vabavisked seitsmest kuus, kolmesed seitsmest kolm). 14 punkti jäi ka Julius Erik Kasteini arvele (kolmesed seitsmest kolm), lisaks seitse lauapalli. Andrei kogus 13 punkti ja andis kolm korvisöötu. Vene kogus 7 punkti (vabavisked neljast kolm) ja võttis seitse lauda. Oskar Martin Kiviväli kogus 6 punkti ja 4 lauda, Mattias Rausberg 5 punkti, seitse lauda ja kolm korvisöötu. Artur Kurvits viskas viis ja Jürgen Laars kaks punkti.

Paidelastest kogus Ragnar Kramm 21 punkti ja seitse lauda. Ranno Nurklik viskas 18 punkti ja haaras 11 lauapalli. Kaaberma arvele jäi 10 punkti.

Herilased asuvad praegu 12 meeskonna konkurentsis seitsmendal tabelireal. Esimese ringi viimase mängu peavad nad sel reedel kl 19.30 Wiedemanni spordihoones. Vastaseks on Rock Tartu Terminal, kes asub praegu tabelis kümnendal kohal.

Uspenski tuli tugeval turniiril kolmandaks

Maadleja Robin Uspenski (pildil) sai nädalavahetusel Rootsis väga tugeval Cup Haparanta UWW turniiril kolmanda koha.

Robin Uspenski isa ja treeneri Aap Uspenski sõnul osales Robini kehakaalus –97 kg seitse maadlejat, kes kõik olid väga tugevad ja on U20 ja U23 vanuseklassis mitmeid tiitleid noppinud. „Nende hulgas oli U20 maailmameister, U20 Euroopa meister, U23 Euroopa pronks, U20 maailma hõbe, U20 Euroopa pronks," loetles Aap Uspenski konkurentide tulemusi.

Oma alagrupis kaotas Robin Uspenski esimese matši hollandlasele Tyrone Sterkenburgile 3:8. „Sellest on tegelikult kahju, sest minut ette lõppu juhtis Robin hollandlase vastu 3:0. Aga siis väsis ära," ütles Aap Uspenski.

Alagrupi teises ringis võitis Robin 6:0 soomlast Juho Pahkaineni, keda ta on varemgi võitnud. Kolmandas ringis alistas Uspenski rootslase Algot Källmani ülekaalukalt 9:0. „Et Robin võitis sellise ülekaaluga, oli üllatav," ütles Aap Uspenski.

Alagrupist teisena edasi pääsenud Uspenski võitis pronksimatšis punktidega 3:2 Poola maadlejat Igor Shepetuni. Aap Uspenski sõnul on Robin poolakat ka varem võitnud, kuid praegu oli võit punktide järgi väga napp. „Eks medali peale maadlus ongi natuke teismoodi, siis on rohkem närvipinget," ütles Aap Uspenski.

Robin Uspenski järgmine võistlus peaks olema sel nädalavahetusel Soomes.

KAIRE REILJAN

Haapsalu põhikool on korvpallis Läänemaa parim

Haapsalu spordikeskuses 28. novembril peetud Läänemaa põhikoolide korvpalli meistrivõistlustel olid nii poiste kui ka tüdrukute arvestuses võidukad Haapsalu põhikooli õpilased.

Osales viis noormeeste ja kolm neidude võistkonda.

Tütarlaste arvestuses oli parim Haapsalu põhikool, kes võitis mõlemad mängud. Oru ja Noarootsi koolide omavahelises mängus oli parem eelmise aasta võitja Oru kool. Nii sai esimese koha Haapsalu põhikool, teine oli Oru ja kolmas Noarootsi kool.

Haapsalu põhikooli neidude võistkonnas mängisid: Betti Kaljuvere, Hetty Tamm, Karola Sasse, Britten Randlepp, Siie Grete Klemmer, Jonne-Bel Jahhu, Jette-Marii Jahhu, Riinu Tamsalu. Võistkonda juhendas õpetaja Brit Ojamu.

Noormeeste turniir nii lihtsalt ei läinud. Põnevust jagus kuni viimase mängu lõpuvileni, kus Haapsalu põhikool võitis Taebla kooli ja kindlustas endale nelja võiduga esikoha.

Teise kuni neljanda koha koolid kogusid kõik ühepalju võite ja kaotusi. Omavaheliste mängude punktiseis oli parim Taebla koolil – neile teine koht. Kolmas oli Oru ja neljas Noarootsi kool. Ridala kooli poisid olid seekord viiendal kohal.

Haapsalu põhikooli noormeeste võidukas võistkonnas mängisid Hugo Richard Ojamäe, Alfred Reinhold Unt, Mattias Post, Laur Urbas, Otto Pähn, Kevin Startsev, Kenerth Paes, Marten Alven Keldrimaa ja Oskar Raatpalu. Võistkonda juhendas õpetaja Erkki Lass.

ERKKI LASS

LÜHIDALT

ERAKOGU

Rahvastepallis võitsid Taebla ja Haapsalu algkool

Reedel peetud Läänemaa koolinoorte 1.–3. klasside meistrivõistlustel rahvastepallis viisid võidu koju Taebla tüdrukud ja Haapsalu algkooli poisid (pildil). Võistlustel osales rekordarv võistkondi: 11 poiste ja 8 tüdrukute võistkonda üheksast koolist. Kokku oli palli mängimas ligi 150 särasilmset last.

Poisid ja tüdrukud mängisid kahes eraldi alagrupis. Alagrupi kaks esimest mängisid omavahel risti läbi, et selgitada finaali pääsejad. Oli väga põnev võistlus ja tase oli võrdne. Nii mitmedki mängud läksid tugevaima võistkonna selgitamiseks kolmanda geimi peale.

Poiste esimeses alagrupis näitas head taset Haapsalu põhikooli võistkond ja edasi pääsesid ka Uuemõisa algkooli poisid. Teises alagrupis võitis kindlalt Taebla kool ja edasi sai teisele kohale tulnud Haapsalu linna algkooli I võistkond. Haapsalu põhikooli ja HLA I võistkonna vahelises mängus tagas endale edasipääsu finaali HLA I, kaotades ühe ja võites kaks geimi. Taebla kooli ja ULA vahelises mängus jäi kindlalt peale Taebla kool 2:0. 3.–4. kohale tuli ULA, võites HPKd 2:1.

Haapsalu algkooli võistkonnas mängisid Hert Riisma, Markkus Villers, Dan Teppor, Andro Kepp, Hubert Engman, Joosep Koogas, Nikolas Martin Olivensö ja Marlon Mättikas.

Tüdrukute esimese alagrupi võitis kindlalt Taebla kool, kaotades ainult ühe geimi, edasipääsu tagas ka Oru kooli võistkond.

Teises alagrupis oli tugevaim Ridala põhikooli võistkond ja edasi pääses ka HLA I võistkond. Taebla ja HLA I vahelises põnevas võistluses jäi peale ja pääses finaali Taebla kool 2:1. Oru ja Ridala mängu võitis Ridala samuti 2:1. 3.–4. kohale läksid vastamisi HLA I ja Oru kooli tüdrukud. Selle mängu võitis 2:1 ja tuli kolmandale kohale Oru kool. Finaalis oli Taebla kool parem Ridala põhikoolist, tulles võitjaks 2:1.

Taebla kooli võistkonnas mängisid Kaisa Laine, Grisette Poks, Anete Kask, Reili Meister, Kelli Reinaru, Merita Lorens, Grete Avila ja Emma Malkus, võistkonda juhendas õpetaja Mikk Päeske.

Carol Stopkin

ERAKOGU

Võrkpallurid selgitasid karikavõitjad

Läänemaa karikavõistlused võrkpallis võitis naistest VK Haapsalu ja meestest Seltskond I.

Võrkpalli maakondlikud karikavõitjad selgitati välja laupäeval VK Haapsalu, VK Hani ja spordiliit Läänela korraldatud turniiril, kus osales kuus nais- ja kuus meeskonda.

Naiste kuldse karika võitis koduväljakul mänginud VK Haapsalu, kes alistas finaalmängus Harjumaalt pärit Infraroadi. VK Haapsalu naiskonnas mängisid Kelly Siil, Ana Laura Kaasik, Triin Heilu, Heliko Nukki, Alica Nõmberg, Kaisa-Liisa Väli ja Ingrit Lang (pildil).

Meeste parimaks tuli Lillekülа gümnaasiumis treeniv VK Seltskond I, kes napsas võidu pingelises finaalis Palivere vastu.

Seltskond I meeskonda kuulusid Roger Tibar, Magnus Kallas, Mario Stepanov, Kaspar Krasilnikov, Meelis Kobin, Oliver Kristiansen, Kristofer Kuldma, Andrus Palu, Matthias Karu.

Kolmandatele kohtadele mängisid end VK Hani naiskond ja Ridala SK meeskond.

Võistluspäev pakkus nii pingelisi hetki kui ka suurepärast sportlikku emotsiooni, tuues kokku parimad võrkpallurid üle Läänemaa ja kaugemalt. Läänemaa võrkpall on taas näidanud oma kõrget taset ning järgmiste võistluste ootus on juba õhus.

Kelly Siil

Virtsu spordihoone sai uued jalgpalliväravad

Eelmisel nädalal jõudsid Virtsu spordihoonesse uued jalgpalliväravad. Kibekiiresti panid kogukonna spordiinimesed need kokku ja tehtud said ka esimesed löögid.

Jalgpalliväravate projekt lükati käima seetõttu, et novembrist alustasid Virtsus saalitreeninguid Lõuna-Läänemaa jalgpalliklubi noortegrupid. Väravaid saavad kasutada ka Virtsu kooli õpilased kehalise kasvatuse tundide ajal, lisaks ka nädalas kahel õhtul toimuvad mänguringid ja treeningud. Samuti hakkab saalijalgpallitreeninguid korraldama Hanila JK Tuleviku meeskond.

Mõned sõprusmängud toob Virtsusse talveperioodil ka JK Leal naiskond. Just JK Leal naiskonna üks eestvedajatest Karin Mänd oli väravaprojekti ellukutsuja. Kooliajal Lõuna-Läänemaa JKs alustanud jalgpalluri säärane ettevõtmine oli väga südantsoojendav. On suur rõõm märkida, et väravate soetamisel tulid appi kohalikud ettevõtted. Kuus firmat – Asrex OÜ, Vamet OÜ, Kvaliteetaken OÜ, Kelmar Catering, Marofix OÜ, Helip OÜ – eraldavad väravate maksumusest poole, teise poole eest tasub Eesti jalgpalli liit. Jalgpalliliidu president Aivar Pohlak sõnas, et just kogukonna ühisele ettevõtmisele tuleb katusorganisatsioon appi.

Juba 14. detsembril toimub Virtsu spordihoones noorte jalgpalliturniir. Esimesele võistlusele uute väravatega tulevad Lõuna-Läänemaa JK noortele külla jalgpallurid Haapsalust, Pärnust ja Tallinnast.

Jaanus Getreu

JÄRJEJUTT

Kui kodust kord laia maailma …

Elmar Veskeri (1928–2017) mälestused

14. osa

Veel üks mees, kes oli Venemaal 10 aastat vangilaagris olnud ja võeti kinni Sillamäel, teadis uraani kaevandamisest. Veel üks tore ja tugeva loomuga mees, kes jättis suitsetamise maha päeva pealt. Oli veelgi haritlasi, kuid nad olid lühemat aega ja sellepärast rohkem ununenud.

[Viljapuude aretaja Jakob Palgi kohta avalikult kättesaadavaid andmeid uurides ei leidnud ühtegi viidet tema vangistamise kohta. L. V.]

Patarei vanglas alustasin inglise keele õppimist. Õpetaja oli Elmar Kuusik, kes oli Tartu ülikoolis lõpetanud filosoofia- ja majandusteaduskonnad kolme aastaga. Päris ei mäletagi, kuidas ma temaga lähedaseks sain. Küsisin, kas ta ingliskeelt ka oskab. Ta vastas: „Olen seda päris palju õppinud." Enne, kui me õppimisega alustasime, pidas ta üldise loengu, missuguseid keeli peaks noor inimene õppima, kui ta maailmas ringi käib või tegeleb tõlkimise või õpetamisega. Nendeks keelteks pidas tema ladina keelt (keelte põhi), inglise, prantsuse, saksa, hispaania ja kindlasti ka vene keelt. Nüüd, vanas eas, kus ma valdan hädavajaliku oskuse tasemel inglise, saksa ja soome keelt ning vene keelt üsna hästi, võin Elmar Kuusikuga nõustuda. Lihula keskkoolis õpetas Oskar Kool ladina keelt.

Inglise keele õppimisega alustasime järgmiselt. Esiteks ütles Kuusik, kuidas peab sõna häälduma ja hiljem dikteeris täthaaval kirjapildi. See oli väga tülikas minu jaoks, sest mul oli väga hea nimelt nägemismälu.

Midagi polnud parata, paberit ja pliiatsit ei olnud. Tahtmine oli tugev ja usk suur, et vabadus kunagi saabub, et siis läheb inglise keelt vaja. (Ja ongi läinud, meil on käinud külalisi Inglismaalt, Uus-Meremaaalt ja New Yorgist.)

Kui õppimine edenema hakkas, tekkis väga suur tahe ikka rohkem ja rohkem seda keelt omandada. 1950. aasta keskpaiku, kui minu juurdlus oli lõppenud, anti võimalus vangla raamatukogust tellida inglise keele õpik keskkoolidele. See oli minu jaoks suur õnn. Elmar Kuusik oli ka veel õnneks minu kambris. Töötasin selle raamatu kallal suure innuga. Ise mõtlen vahel, miks ma koolis ei tahtnud end pingutada. Õppisin päevas mitukümmend sõna. See on nii palju, et keegi niikuinii ei usu, et see võimalik on. Oli. Sõnastik, mis raamatu lõpus, oli põhjani peas, ükskõik, kumba pidi küsida. Mis sest, et poolnälg hiljem palju ajust kustutas, aga mitte täielikult. Hiljem Vorkutas, erirežiimiga laagris „Šahta Kapitalnaja" tellisin Eestist õe Herta käest inglise keele õpiku, aga seda ei antud mulle kätte ja nii vajus palju unustuse hõlma. Kuid kui 1959. aastal uuesti ingliskeele õpiku kätte võtsin, tulid sõnad kui vaimud kusagilt pisitasa tagasi.

> **„Ma tean, et mulle mõistetakse 25+5, ma tean ka seda, et me ei vabane mõne aasta pärast, kuid kümne aasta pärast oleme vabad, kel veel elu sees."**

Kogu see õppimine Patareis aitas end osaliseltki välja lülitada vangla miljööst, vaimu erksana hoida. Elmar Kuusik oli väga erudeeritud, talle meeldis kaasvange moraalselt toetada ja harida. Ta pidas loenguid filosoofiast, usust, hüpnoosist ja poliitikast. Poliitikast on meelde jäänud paar arvamust.

„Selle riigi lõid juudid ja juudid ta ka hävitavad."

„Ma tean, et mulle mõistetakse 25+5, ma tean ka seda, et me ei vabane mõne aasta pärast, kuid kümne aasta pärast oleme vabad, kel veel elu sees. See riik kukub paratamatult kokku, ta hävitab ajusid."

Ta ei olnud valge laeva ootaja nagu enamus.

Ka teised haritlased pidasid loenguid, kuigi need olid rohkem jutustavas stiilis. Toimusid arutelud ja vaidlused. Eks teemasid valiti ka ja kellega millisel teemal rääkida. Kambris ähvardas alati oht „lehma" otsa komistada.

Tegevus pidi olema, muidu vaim oleks kokku vajunud. Oli kurb vaadata mehi, kes omaette norutasid ja silmnähtavalt kolletusid.

Veel sidepidamisest

Vangi üheks tähtsamaks tegevuseks on sidepidamine teiste vangidega. Ikka selleks, et püsti püsida. Algaja vang teeb endale esmalt selgeks morsetähestiku. Seejärel õpib tähti koputama. Üks toks on punkt, kaks peaaegu kattuvat toksu on kriips. Niiviisi randmelöökidega rütmiliselt, iga tähe vahel on lühike, kuid konkreetne paus. Esiteks õpitakse lihtsalt lööma näpuga teise käe vastu, hiljem ka vastu põrandat, lauda või pinki dominonupuga, suitsupitsiga või mõne muu kõvema asjaga kahekesi paaris, püüdes aru saada, mida teine edasi annab. Saades tähest aru, vastab vastuvõtja ühe tiksuga. Vastuvõtja peab tiksuga reageerima võimalikult ruttu, et saade saaks kulgeda kiiresti.

Järgneb

ARRIVA OÜ

DISPLEI	OSMIUM	PUUHARU	VÄÄVEL		POESELL (VAN.)	KOHUSE-TÄITJA	ROLL	E-KIRI	RIIK AASIAS	KUSTI ÕDE
NAHATÄIS					KORRAKS OIGAMA					
RELIGIOON			ÕPPEJÕU-ASTE KÕRG-KOOLIS / SUURRIIK							
VEERG	AASTAAEG / KRESLA (MURDES)					... VALLIK / SIINUS				
ALEVIK		HULGAS / KUNSTNIKU INSPIREE-RIJA					LIITIUM / KÜSISÕNA			TALTSALT
UNISTUS-TESSE KALDUV INIMENE								AUDIO-VIDEO- / SIBUL-LILL		
RUTEENIUM / LUMEMINEK			... PANDRE / KORD, PUHK (PILTL.)						AMPER / PAPS	
KÕIGE KOPSAKAM						KALA / KAASMÄNG (MUUS.)				
KÕRK							APETIIT / LIVER-MOORIUM			
LEHT	...KAPSAS / PUU				... JÕKS / VASTAND					
LA-BEMOLL		RÜHM INDO-EUROOPA KEELI / RAKSATUS							ATO- / NIMISMEES	
UUDISTEAGENTUUR / ÜKS METALLPROFIIL			ENNAST / PINNAMÕÕT				MADALA-MAL / LINNAJAGU			
SUUR KARVANE ÄMBLIK								SIDESÕNA / JÄRV TARTUMAAL		
...TÕMBAJA (VARJATUD SUUNAJA, OTSUSTAJA)						... KAUS / KÄÄBUS-				PEHME, LEEBE
D NAABER	PRANTSUSE PANNKOOK / LÜHIKE PEEN KARV						MOBIILSIDE-SÜSTEEM / MILLAL			
VENEMAA MAAKOOD			VERETÖÖD SOORITAMA / MINU							
PRANTSUSE HELILOOJA				EESTI SPOR-DIAJAKIRJA-NIK (N+IN) / LÄMMASTIK						
VÄGA LÜHIKEST AEGA KESTEV										

KUHU MINNA

• KINO
Haapsalu kultuurikeskuses:
„Vaiana 2" 3.–4. dets kl 17.30.
„Siin" 3. dets kl 19.30,
9. dets kl 17.30.
„Mind on kaks" 4. dets kl 19.30.

• KONTSERT
Haapsalu kultuurikeskuses:
5. dets kl 19 „Sõprade lood ja laulud" – Vladislav Koržets, Tõnis Mägi, Ain Agan. Pilet 20.90, kahele 39.90 Piletikeskuses, enne algust pilet 25.-

• TEATER
Haapsalu kultuurikeskuses:
6. dets kl 11 Goltsman Ballet esitleb: ballett „Looduslaps", piletid 13/15 Ticketbestis.

• JÕULULAAT
Haapsalu kultuurikeskuses:
8. dets kl 10–16 jõululaat.

• MUUSEUMID
Haapsalu linnuse muuseum
K–P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus
K–P 11–17. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda
R–P 11–17. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuuseum
K–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum
(Kadarpiku küla, Lääne-Nigula):
R–P 11–16. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum
(Sadama 32, Haapsalu)
T–L kl 10–16. Muul ajal ettetellimisel, tel 5562 3993.
www.aiboland.ee.

Rõude muuseum
1. oktoober – 1. mai avatud ettetellimisel roudemuuseum@gmail.com või telefonil 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum on avatud etteteatamisel E–R 10–17.
Tel 5333 8586. E-post: lihulamuuseum@laaneranna.ee.

Hanila muuseum:
ekskursioonid etteteatamisega.
Tel 509 9663. E-post: hanilamuuseum@laaneranna.ee.

• NÄITUSED
Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2):
majagaleriis Liina Viireti akvarellinäitus „Tuju ja taju"
14. detsembrini.
Galerii avatud T–R 14–18, L 12–16.
Tasuta!

Kullamaa kultuurimaja galeriis:
„Legendaarne haridusjuht Jüri Uustalu" ja „Silla kooli lugu".
Näitused jäävad avatuks
29. detsembrini.

Toimetus avatud
E–R 8.00-16.30

Regionaalhaigla
Verekeskus
TULE DOONORIKS,
kui oled terve, puhanud ja söönud, kehakaaluga üle 50 kg, 18–60aastane.
Võta kaasa isikut tõendav dokument!
verekeskus.ee Doonorid ja Sõbrad

OLULISED TELEFONINUMBRID

Kiirabi, politsei, päästeamet	112
Perearsti nõuandetelefon	1220
Läänemaa haigla registratuur	472 5800
Usaldustelefon	126
Lasteabitelefon	116 111
Läänemaa naiste tugikeskus	504 2300
Maanteeinfo	1247
Haapsalu linnavalitsus	472 5300
Haapsalu veevärk	
operatiivinfo	473 5013
näitude teatamine	473 5016
Imatra Elekter, rikketelefon	715 0188

Lääne Elu
Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Toimetuse aadress:
Posti 30, 90504 Haapsalu.
Toimetus 473 7222,
kuulutused ja reklaam 473 7111,
e–post info@le.ee, reklaam@le.ee
Kodulehekülg: www.le.ee

Peatoimetaja Kaire Reiljan
Toimetajad Kaie Ilves, Urmas Lauri, Malle-Liisa Raigla, Andra Kirna
Keeletoimetaja Riina Tobias
Küljendaja-kujundaja Tiina Kelviste

Reklaamitoimetaja Elina Lumeste
Kliendihaldur Mai Sarv

Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504 Haapsalu, tel 473 7222

Trükitud Printallis

Pangakontod
Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031,
SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Kojukandeprobleemid:
tel 661 6616, info@omniva.ee.

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee.

OST

Ostan autosid, seisukord ei ole oluline. Tel 553 1989.

MÜÜK

Müüa käsipump kaevu, sobib aastaringselt kasutamiseks. Pump on külmakindel. 557 4792.

PUIT

Müüa kuiva, toorest ja metsakuiva puud, transport. Tel 505 5203.

Kandiline puitbrikett koos veoga, toome ka väiksemaid koguseid, soovi korral ladustame panipaika. www.briketivedu.ee, 507 8754.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa 3meetrist küttepuud: must lepp, hall lepp, kask koos kohaletoomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Aeg varuda küttepuid järgmiseks talveks!

TOORES JA KUIV LÕHUTUD LEHTPUU, METSAKUIV LÕHUTUD OKASPUU.

Laotud puude tarne 10 ja 15 ruumi kaupa.
Tel 521 1377.
www.pajakapuit.ee.
HIND al 50.-
3 m LEHTPUU.
Tarne 30 tm.
Hind kokkuleppel,
tel 502 4895.

TEENUS

Puurkaevude puurimine ja projekteerimine. Vee- ja kanalisatsioonitööd ning septikute paigaldus. Rauaeraldus, filtrite paigaldus. Tel 521 7415, 504 2999, www.baltipuurkaev.ee.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, kärg- ja bituumenkatused. Vihmaveesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus. Saabtehtud OÜ, 5624 2511.

Ohtlike puude raie, võsalõikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Rakkekaevude puhastamine, remont ja rõngaste vahetamine. Kaevuümbriste ehitus ja käsipumpade remont. 5840 0240.

Ohtlike puude langetamine. 5663 2968.

OTSIN TÖÖD

Krohvija, siseviimistleja otsib tööd. Võib pakkuda ka väiksemaid üldehitustöid, tel 5637 1399.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

TOIDU PANK

Läänemaa toidupank kogub toitu puudust kannatavate leibkondade toetuseks Haapsalus ja Läänemaal.

Et toiduabi saada, võta ühendust kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga.

Aitame koos!
Tel 5355 4330

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISIABIKESKUSEST

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367
Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273
Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094
Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu.
Täpsem teave laanemaakriisiabikeskus.weebly.com/

Hea läänlane!

Öeldakse, et andmisrõõm on suurem kui saamisrõõm. Kätte jõudnud advent on just sobiv aeg rõõmustada selle üle, et saad teha kellelegi head. Iga päev kuuleme uudiseid sellest, kuidas elu muutub järjest keerulisemaks. Nii on meie kõrval järjest rohkem ka lapsi, kelle jõulud tulevad nukramad, sest nende vanemate rahakott ei võimalda teha kingitusi. Et ka nende laste silmad jõuluõhtul säraksid, korraldab Lääne Elu kolmandat korda heategevuskampaania, kus lugejate abiga täidetakse kehvemates oludes kasvavate laste jõulukingisoovid. Kingisoovid on kokku kogunud Haapsalu linnavalitsuse lastekaitsetöötajad, kes toimetavad kingid ka lasteni. Aidake meil aidata!

Tänutundega
Kaire Reiljan, peatoimetaja

Aitame täita laste jõulusoovid!

Kui tahad anda oma panuse laste jõulusoovide täitmisel, siis kirjuta aadressil info@le.ee või helista telefonil 473 1111 ja anna meile teada lapse nimi, kellele soovid kingituse teha.

Kingitusi ootame pakitult 13. detsembrini
Lääne Elu toimetusse
Posti 30, Haapsalu.

KIRIKUTEATED

SEITSMENDA PÄEVA ADVENTISTIDE HAAPSALU KOGUDUS
L, 7. dets kl 11 piibli arutelu, **kl 12** jumalateenistus jutlusega.
E, 9. dets kl 19 „Avastades Piiblit". Loeme koos piiblilugusid ja otsime vastuseid elu suurtele küsimustele.

EELK KOGUDUSED
HAAPSALU
T, 3. dets kl 18.30 toomkoori lauluproov (Jaani saal).
R, 6. dets kl 9 hommikupalvus. Teenib õpetaja Mart Salumäe (Jaani kirik);
kl 14 teetund (Jaani saal).
L, 7. dets kl 16 advendikontsert. Esinevad Haapsalu muusikakooli õpilased ja õpetajad (toomkirik).
P, 8. dets kl 11 II advendi jumalateenistus armulauaga, uue nõukogu ametisse õnnistamine. Lastekirik. Teenivad emeriitpiiskop Tiit Salumäe, õpetaja Mart Salumäe ja Teno Ilves, laulab naiskoor Kaasike, dirigent Sirje Kaasik, organist Lia Salumäe (toomkirik).
Koguduse kantselei (Kooli 6) avatud K ja R 10–14. Info 5346 7922.

LÄÄNE-NIGULA
N, 5. dets kl 9.30 hommikupalvus kogudusemajas.
N, 5. dets kl 11 ümarlaud vallaga.
N, 5. dets kl 16 kogudusekool.
R, 6. dets kl 11.30 palvus ausamba juures ja **kl 12** Lääne-Nigula kihelkonna vast valminud raamatu esitlus kirikus. Võimalus kohapeal raamat osta.
L, 7. dets kl 18 pereansambli Elu-allikas advendikontsert-palvus kirikus. Tasuta.
P, 8. dets kl 12 II advendi jumalateenistus armulauaga.
P, 8. dets kl 12 pühapäevakool lastele.

KULLAMAA
N, 5. dets kl 10–14 kantselei lahti kogudusemajas.
P, 8. dets kl 11 advendiaja 2. pühapäeva jumalateenistus armulauaga kirikus. Teema: Sinu Kuningas tuleb kirkuses. Teenib õp Kari Tynkkynen ja orelil Triinu Pikkmets.

PIIRSALU
P, 15. dets kl 13 advendiaja 3. pühapäev jumalateenistus armulauaga kirikus. Teema: valmistage Issandale teed. Teenib õp Kari Tynkkynen ja orelil Ivi Küla.

MARTNA
N, 5. dets kl 10–13 kirikupood on avatud (kogudusemajas).
R, 6. dets kl 16–18 advendilaat ja jõulukroonide valmistamise töötuba (kogukonnakohvikus). Martna kogukonnakohvik on avatud tööpäevadel kl 11–14. Rohkem infot 5809 3633 (Küllike Valk).

RIDALA
K, 3. dets kl 16–18 koguduse kantselei on avatud (pastoraadis).
P, 8. dets kl 13 pühapäevakooli-tund; **kl 15** II advendi jumalateenistus armulauaga (pastoraadis).
Vt ka ridala800.ee.

KARUSE
Jumalateenistused toimuvad iga kuu 1. ja 3. pühapäeval algusega **kl 14** Karuse kirikus või Karuse kiriku talvekirikus.

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikses leinas langetame pea…

Avaldame südamlikku kaastunnet Antsule kalli abikaasa, Tiinale ema ja Harlesele vanaema
REET HALLIKU
lahkumise puhul.

Tiia, Sannu, Kersti perega, Tambet perega ja Taso perega

Südamlik kaastunne Kooli perele kalli
REET HALLIKU
kaotuse puhul.

Puise küla rahvas

Kallid Helju ja Vello lähedastega.
Sügav kaastunne teie perekonnale kalli poja, isa, venna ja onu
ENNO HAAVISTE
kaotuse puhul.

Sirje ja Toivo perega

Jääb meri ja metsade müha ning Linnutee valendav viirg, aeg taevatähtede sädelevas säras Su loojangumaale nüüd viib.

Jää hüvasti, kallis klassivend
HANNO OJALA.

Pille, Marika ja Åsa

Avaldame kaastunnet lähedastele
MARE PAESÜLLA
lahkumise puhul.

KÜ Käbi tn 2 elanikud

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikses leinas langetame pea…

Aeg valu ja leina kord kergemaks teeb…
Südamlik kaastunne Antsule, Tiinale ja Harlesele peredega kalli abikaasa, ema, vanaema ja vanavanaema
REET HALLIKU
kaotuse puhul.

Anne, Herald, Merike ja Ott

Avaldame kaastunnet Vello Haavistele
poja
kaotuse puhul.

KÜ Kaksikud

Avaldame kaastunnet Toomasele venna
ENN SAADLA
kaotuse puhul.

Töökaaslased K. MET ASist

Sind leinama jääb kodumaja, igatsema koduõu…

Lahkus meie armas mamma
REET HALLIK
1.11.1939–29.11.2024.

Leinavad abikaasa, tütar ja tütrepoeg peredega.

Üks liblikas kui unelm sääl lehvis üle vee. Liisk langes, kivi veeres, tal oli teine tee. *(Doris Kareva)*

Sügav kaastunne Anule venna
ENNO HAAVISTE
kaotuse puhul.

Perekonnad Kullison, Väli ja Lunev

Avaldame sügavat kaastunnet lähedastele
ENNO HAAVISTE
lahkumise puhul.

Inrek ja Raido

Täname südamest Hingeviiuli matusebürood, pr Liivi Koemetsa, kõiki sugulasi, sõpru, töökaaslasi, naabreid, kes meie kalli
ARNE ÕISMAA
mälestust kalliks pidasid ja tema viimsele teekonnale hüvasti jätma tulid.

Arne lähedased

Ei võta sõnad leinavalu, ei kuivata nad pisaraid…

Meie südamlik kaastunne Vello Haavistele perega kalli
ENNO
kaotuse puhul.

Perekonnad Tiidussalu ja Lehtla

Tuul puude ladvus tasa kiigub, me vaikses leinas langetame pea…

Avaldame kaastunnet Anu Meiternile venna
ENNO HAAVISTE
lahkumise puhul.

Salong Plus

HINGEVIIUL
MATUSEBÜROO

BÜROO AVATUD **E–R 10–15**
KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 58 503 340 (kontor), 5846 1111
www.hingeviiul.ee
info@hingeviiul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustöid Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakkumine ja info: hingeviiul@gmail.com / 58 503 340

Reakuulutus (iga avaldamine): rida 1,80 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega,) arvestus käib täisridade kaupa; tööotsimiskuulutus 3.- iga avaldamine. Püsikuulutuse soovist kirjuta le@le.ee.
Leinakuulutus, matuseteade, tänu ja õnnitlus – väike 26.-, suur 52.- (eraisik); väike 32.-, suur 62.- (firma). Teated: rida 2,80 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega,) arvestus käib täisridade kaupa.
Raam ja paks kiri paberlehes lisavad igaüks hinnale 5 eurot. Rubriik „Kuhu minna": rida 1,50 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega,) arvestus käib täisridade kaupa. E-post le@le.ee.

VIIMANE VEERG

TIINA ELVELT

Piparkoogilinnused ootavad vaatajaid

Haapsalu linnuse muuseumi klaasist vahekäigus ootab uudistajaid kaks piparkoogilinnuste konkursile toodud tööd.

„Peaksin ütlema, et konkurss kukkus läbi, aga ei saa seda teha, sest üks piparkoogilinnus siiski laekus," ütles Haapsalu linnuse kuraator Tiina Elvelt. Teise küpsetas ja kleepis kokku Elvelt ise. Konkursist siiski rääkida ei saa, sest linnuse oma töötajad ei võistle, vaid osalevad lõbu pärast. Konkursile esitatud ainsa linnuse autor on mullune võitja Kaisa Õunas, kelle jaoks oli see toona elu esimene. Mullu võistles kolm linnust.

Nappi osalust põhjendas Elvelt töömahukusega. „See ei ole nii lihtne, kui esialgu tundub," ütles Elvelt. Tükid küpsetas ta ühe päevaga, kokku pani järgmisel õhtul ja kolmandal päeval küpsetas kabeli juurde.

Konkursi idee said Elvelt ja kondiiter Elo Jürise iga-aastaselt Tallinna piparkoogikunstinäituselt Piparkoogimaania.

KAIE ILVES

ILM

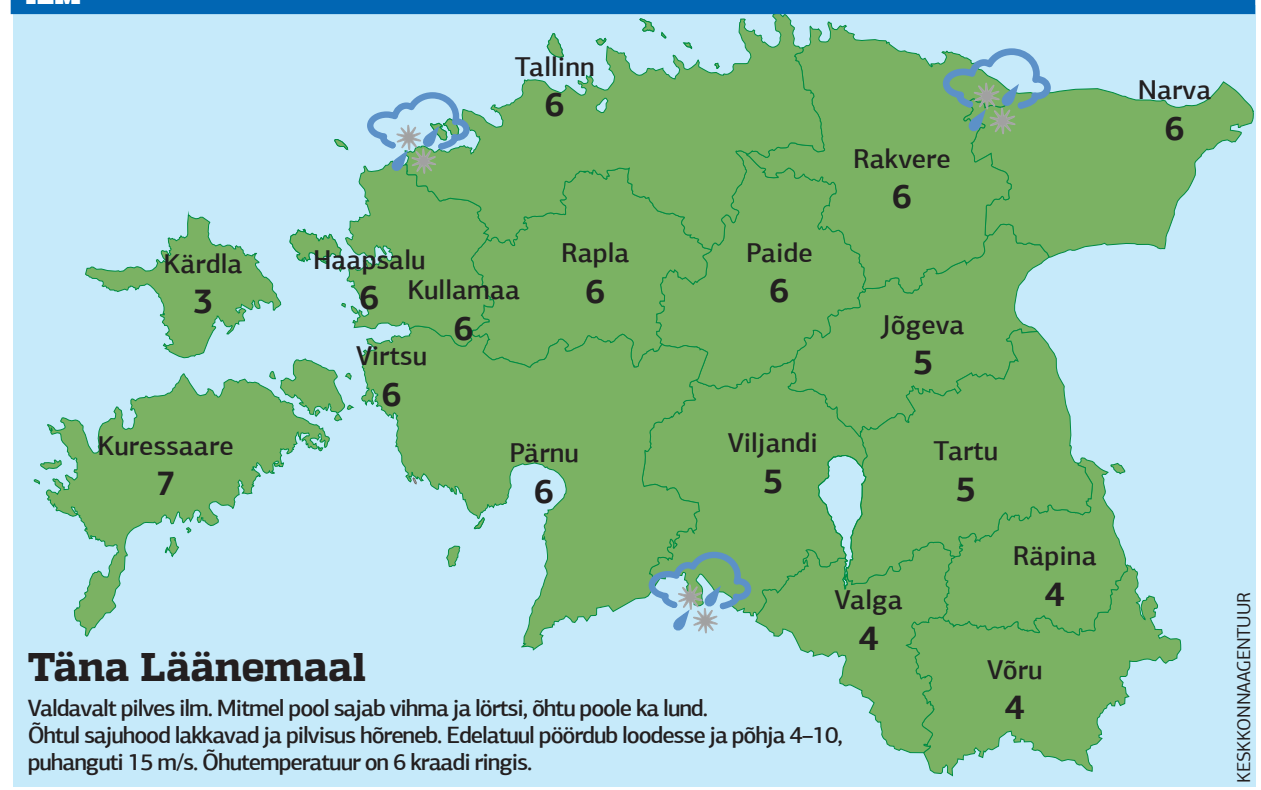

KESKKONNAAGENTUUR

Täna Läänemaal

Valdavalt pilves ilm. Mitmel pool sajab vihma ja lörtsi, õhtu poole ka lund. Õhtul sajuhood lakkavad ja pilvisus hõreneb. Edelatuul pöördub loodesse ja põhja 4–10, puhanguti 15 m/s. Õhutemperatuur on 6 kraadi ringis.

	öö päev	
Kolmapäev	**-5°...2°**	kirdetuul 3–9 (13) m/s
Neljapäev	**-6°...1°**	ida-, kagutuul 3–10 (15) m/s
Reede	**-1°...2°**	lõuna-, kagutuul 5–11 (16) m/s
Laupäev	**-2°...1°**	kagutuul 4–10 (13) m/s

ISSN 1406-1430

VAATA KA WWW.LE.EE

REINPAUL
OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA
Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluäärad, lepikud, haavikud jne.
Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

Lääne Elu
paber- ja digilehe hinnakiri

	PABERLEHT	PABER+DIGI	DIGILEHT
1 kuu	13	17	8
3 kuud	38	48	20
6 kuud	73	92	37
12 kuud	133	170	74
E-arve	11	14	7

DIGILEHE PÄEVA-PILET 1,50
473 7111
le@le.ee

Siin võiks olla sinu reklaam!
Tellimiseks võta ühendust reklaam@le.ee.

Kui soovid jõuda potentsiaalse kliendini, siis tutvusta oma tooteid või teenuseid Lääne Elu veebis sisuturundusartikliga!
Lääne Elu
online.le.ee
Küsi lisa aadressil reklaam@le.ee.

13. juulil 1989. aastal ilmus esimene Lääne Elu. Videost näeb, kuidas nüüd, 35 aastat hiljem leht valmib – teemade leidmisest paberlehe jõudmiseni lugejani.